

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Sähköpostikirje 5.4.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (Hallituksen esitys HE 15/2017)

Itä-Suomen aluehallintovirasto haluaa lausua hallituksen esityksestä seuraavien lakien osalta:

1. Laki maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta

6 § Maakunnan väliaikainen valmistelutoimielin

Lakiluonnoksen 6 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi maakunnan väliaikaisesta valmistelutoimielimestä, joka vastaa maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka kunnes maakuntavaltuusto on valittu ja maakuntahallitus on aloittanut toimintansa.

Toisessa momentissa on lueteltu tahot, joiden on sovittava valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja toimielin on valittava lueteltujen organisaatioiden viranhaltijoista, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Lueteltujen tahojen joukossa ei ole ympäristöterveydenhuollon edustusta ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilta eikä aluehallintovirastosta. Koska ympäristöterveydenhuollon toimialueella on paljon erityislainsäädäntöä, on tärkeää varmistua, että myös ympäristöterveydenhuolto huomioitaisiin väliaikaisessa valmistelutoimielimessä.

Aluehallintovirasto esittää 6 § 2. momentin ensimmäisen lauseen muuttamista seuraavasti:
Maakunnan alueen maakunnan liiton, kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin, ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden, aluehallintoviraston, pelastuslaitoksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinotoimiston on sovittava välittömästi tämän lain voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta.

9 § Tietojensaanti

Ensimmäisessä momentissa on lueteltu tahot, joilta maakunnan viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelun edellyttämät välttämättömät tiedot. Maakuntiin siirtyviltä ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilta ja aluehallintovirastoilta tarvitaan myös tietoja, joten ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueet ja aluehallintovirasto tulisi lisätä luetteloon.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio

Esitämme 9 § 1. momentin muuttamista seuraavasti

*Maakunnan viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maakunnan alueen maakunnan liitolta, kunnilta, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueilta, sairaanhoitopiiriltä, erityishuoltopiiriltä, **ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilta, aluehallintovirastolta**, pelastuslaitokselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja työ- ja elinkeinotoimistolta maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelun edellyttämät välttämättömät tiedot.*

2. Maakuntalaki

7 § Järjestämisvastuu

Lakiluonnoksen 7 §:ssä on asiantuntevasti otettu huomioon maakuntien tarpeet hoitaa tehtäviä yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa.

Erityisesti ympäristöterveydenhuollossa on sellaisia erityisasiantuntemusta edellyttäviä tehtäviä, että palvelujen laadun ja saatavuuden, asiakkaiden tasapuolisen kohtelun sekä resurssien riittävyyden varmistamiseksi on tarpeen säätää tehtävien kokoamisesta yhden tai useamman maakunnan tehtäväksi. Erityislainsäädännössä, esimerkiksi eläintautilaissa ja eläinkuljetuslaissa, tulisikin erikseen säätää tehtävien kokoamisesta yhteistyöalueen muodostavien maakuntien alueella.

10 § Maakuntien seuranta ja laillisuusvalvonta

Lakiluonnoksen 2 momenttiin on kirjattu, että *aluehallintovirasto voi kantelun johdosta tutkia, onko maakunta toiminut voimassa olevien lakien mukaan.*

Valtion lupa- ja valvontavirastoon ei ole siirtymässä aluehallintovirastoista eläinlääkintähuollon eikä elintarvikevalvonnan asiantuntemusta, koska valmisteluissa on tehtävien ja resurssien siirtyminen Eviraan 1.1.2019 alkaen.

Esitys 10 §:n 2 momentin muuttamisesta:

*Kantelut tulee käsitellä asiakkaan oikeusturvan kannalta sellaisessa **virastossa, jonka tehtävänä on erityislainsäädännön kautta maakuntien tehtävien ohjaus ja valvonta**, ja joilla on substanssi-asiantuntijoita valmistelemaan näitä kanteluita.*

46 § Yhteistoiminnan muodot

Maakuntia velvoittavasta pakollisesta yhteistoiminnasta on mahdollista säätää erityislainsäädännössä. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on täsmennetty, että lakisääteinen yhteistoiminta voisi tulla kysymykseen esimerkiksi sellaisten maakunnille valtion aluehallinnon viranomaisilta siirtyvien tehtävien hoitamisen osalta, jotka on nyt valtion aluehallinnossa hoidettu kootusti tai valtakunnallisesti yhdessä tai muutamassa aluehallinnon viranomaisessa.

Itä-Suomen aluehallintovirasto pitää edellä mainittua lakisääteistä yhteistoimintaa järkevänä ja taroituksenmukaisena.

50 § Yhteinen virka

Perustettaessa yhteisiä virkoja, viranhaltija on virkasuhteessa kaikkiin kyseisiin maakuntiin. Työntekijän näkökulmasta on tärkeää, että näissä tapauksissa määritellään selkeästi esimies ja muut suhteet.

52 § Maakunnan liikelaitoksen asema ja tehtävät

Lakiluonnosesityksen mukaan *"liikelaitos vastaa tuottamisvastuullaan olevien palvelujen edellyttämästä julkisen vallan käyttämisestä."* 52 §:n yksityiskohtaisessa perusteluissa 3 kappaleessa

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio

”maakunta määräisi 78 §:n mukaisesti hallinnostosäännössään toimivallan käyttämisestä liikelaitoksen organisaatiossa”.

Esitys: 52 §:n sisältöön:

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädännön perusteella toimivallan käyttöä voidaan siirtää erityislainsäädännön mukaiselle viranomaiselle, toimielimille tai viranhaltijoille. Itä-Suomen aluehallintoviraston näkemyksen mukaan maakunnan liikelaitos ei voi ympäristöterveydenhuollon tehtävien osalta vastata julkisen vallan tehtävistä. Tällainen aiheuttaa sekaannusta asiakkaissa siitä toimiiko viranhaltija liikelaitoksen vai viranomaisen ominaisuudessa.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan myöskään terveyden- ja sosiaalihuollon osalta julkisen vallan käyttöä ei voi siirtää yksityiselle palveluntuottajalle.

Jos liikelaitokselle siirretään julkisen vallan käyttöön kuuluvia tehtäviä, ne voivat olla vai vähäisiä julkisen vallan käyttömahdollisuuksia. Tällaiset vähäisen julkisen vallan tehtäväkokonaisuudet tulee kuvata erityislainsäädännössä yksityiskohtaisesti epäselvyyksien välttämiseksi.

56 § Liikelaitoksen johtaja

Lakiesityksessä mainittujen asioiden lisäksi johtajalla on oltava isäksi hallintomenettelyn ym. lainsäädännön hyvä tuntemus.

75 § Maakunnan henkilöstö

Lakiluonnosesityksen mukaan tehtävässä, jossa käytetään julkista valtaa, tulee hoitaa virkasuhteessa. 75 §:n yksityiskohtaisen perustelun 6 kappaleen mukaan valmistelutoimenpiteet voivat olla julkisen vallan käyttöä tehtävien kokonaisuuden osalta. Kuitenkin viimeisessä kappaleessa kuvataan, että erilaiset avustavat ja teknisen valmistelutehtävät eivät aina täytä julkisen vallan käyttöedellytystä.

Julkisen vallankäytön oikeellisuuden takeina pidetään asiantuntemuksen ja puolueettomuuden sekä rikosoikeudellisen vastuun varmistamista. Suomen perustuslain virkamieshallintoperiaatteen mukaan julkisten hallintotehtävien hoitamisen tulee pääsääntöisesti kuulua viranomaisille.

Itä-Suomen aluehallintoviraston tämän hetkisen käsityksen mukaan ympäristöterveydenhuollon julkisen vallan viranomaistehtäviä (tarkastus- ja valvontatehtäviä) suorittavien henkilöiden tulee olla virkasuhteessa valvontaviranomaisessa ja täyttää erityislainsäädännön pätevyysvaatimukset. (Taustamateriaalia viitetietona – valmistelijalle. esimerkki 1ⁱ ja 2ⁱⁱ.)

Myös erityislainsäädännössä on kuvattu ne avustavat toimet ja tekniset valmistelutehtävät, jotka kuuluvat osana viranomaistehtävään, joissa käytetään julkista valtaa. Esimerkiksi terveydensuojeluviranomainen voi käyttää teknisenä apuna terveydensuojelulain 49 §:ssä tarkoitettua ulkopuolista asiantuntijaa, joka täyttää asiantuntijan pätevyysvaatimukset. Näissäkin tapauksissa ulkopuolisen asiantuntijan toiminnassa on tältä osin kysymys perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallinto-tehtävän hoitamisesta.

79 § Toimivallan siirtäminen

Kolmannessa momentissa on informatiivisesti lueteltu asioita, joiden päätöksenteosta vastaa maakunnan viranhaltija sekä lisäksi mainittu, että muissa laissa erikseen säädetyissä tehtävissä maakunnan viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttäminen on annettava maakunnan viranhaltijalle.

On hyvää ja selkeää, että lainsäädännössä on säädetty oikeusharkintaisten asioiden päätöksenteosta viranhaltijatasolla.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio

130 § Oikaisuvaatimus

Kuntien ympäristöterveydenhuollossa julkisen vallan toimivaltaa siirretään suurelta osin viranhaltijatasolle. Nykyinen erityislainsäädäntö määrittelee oikaisuvaatimusmenettelyn siten, että kunnan terveydensuojeluviranhaltijan päätöksestä oikaisuvaatimus tehdään kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.

Jos oikaisuvaatimukset käsiteltäisiin jatkossa eri viranhaltijoiden kesken, menettelytapamuutos lisääisi valvontaa ja tarkastustoimintaa tekevien viranhaltijoiden työtehtävien määrää ja samalla hidastaisi tosiasiallisten asiakkaiden valvonta-asioiden käsittelyä ympäristöterveydenhuollossa. Nykyisissä yksiköissä asia on hoidettu erityislainsäädännön osalta joustavasti vastaavan viranomaisen toimesta (ao. toimielin tai ao. viranhaltijoiden johtaja).

Esitys: 130 §:n sisältöön:

Maakuntien ympäristöterveydenhuollon osalta noudatetaan erityislainsäädännön menettelyä oikaisuvaatimusten käsittelyssä.

Yleisperustelusuvi

Sivulla 4. on kirjoitettu siten, että *”Uudistuksessa tehtäväsiirtojen yhteydessä aluehallintovirastot lakkautetaan 1 päivänä tammikuuta 2019 lukien ja niiden tehtävät siirtyvät pääosin uudelle perustettavalle Valtion lupa- ja valvontavirastolle. Samassa yhteydessä maakunnille siirretään nykyisten aluehallintovirastojen tehtävistä terveydensuojelun, romaniasiain hallinnon, metsäpalolentojen täyhystyksen ja alueellisen alkoholihallinnon tehtävät sekä pääosa elintarvikevalvonnan ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tehtävistä...”*

Esitys: Aluehallintoviraston terveydensuojelun tehtävät eivät siirry maakuntiin. Korjataan tekstissä esiintyvä virheellinen tieto.

Muuta maakuntalakiin liittyvää:

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan maksullisuus

Tämän hetkisen erityislainsäädännön perusteella kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen valvonta on pääsääntöisesti maksullista. Kuntien ympäristöterveydenhuollon valvonnasta perimät maksut eivät kata kaikkia valvonnasta aiheutua kustannuksia. Kuntien on varauduttava lisäksi muun muassa epidemiatilanteisiin ja niiden edellyttämään näytteenottoihin ja teknisiin menoihin

Valvontamaksuilla on oleellinen merkitys ympäristöterveydenhuollon resurssien turvaamisessa. Maksullisuuslainsäädännön periaatteena on tulouttaa valvontamaksuista saatavat tulot ympäristöterveydenhuollon valvontayksikön käyttöön, joissa valvonnan resurssit voidaan näin turvata jatkosakin.

Rahoitus varmistaa paremman palvelun myös viranomaiselta. Maksullisen valvonnan (valvontasuunnitelman mukaisista, valvontaviranomaisen suorittamisesta säännöllisistä tarkastuksista ja näytteenotoista) tavoitteena on myös tehostaa kuntien tekemää ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämää valvontaa.

Kunnat voivat maksutaksoja hyväksyessään määrittää maksujen kohtuullistamisen tai korottamisen sen perusteella miten paljon valvontakohde vaatii valvontaviranomaisen resursseja. Jos yrittäjä huolehtii vaatimusten edellyttämistä toiminnoistaan, kunta on voinut pienentää maksuja sillä perusteella, että viranomaisvalvontaa tarvitaan vähemmän. Jos yrittäjä ei taas ole huolehtinut vaatimusten noudattamisesta, viranomaisen on joutunut käyttämään enemmän resursseja valvontakohteeseen, ja näin ollen maksua joudutaan suurentamaan.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio

Esitys: Maakunnan maksullisuussäädäntöön ympäristöterveydenhuollon maksujen osalta Maakuntien tulee periä maksuja kaikista niistä ympäristöterveydenhuollon suoritteista, joista lain mukaan voidaan periä maksua. Valvontamaksuista perittävät tulot tulisi ohjata maakunnan ympäristöterveydenhuollon ”valvontayksikön” toimintaan/käyttöön, valvonnan voimavarojen turvaamiseksi.

Häiriötilanteisiin ja poikkeustilanteisiin varautumisesta

Maakuntalain 141 ja 142 §:t ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain 52 ja 53 §:t kuvaavat maakunnan häiriötilanteisiin ja poikkeustilanteisiin varautumista.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö edellyttää kuntia varautumaan ennalta häiriötilanteisiin ja laatimaan suunnitelmia yhteistyössä alueen toimijoiden ja viranomaisten kanssa.

Useat häiriötilanteet vaikuttavat erityisesti ympäristöterveydenhuollon kuten elintarvikevalvonnan, eläinlääkintähuollon ja terveydensuojelun toimialaan ja tehtäviin. Tämän vuoksi maakuntien häiriötilanteisiin varautuminen ja sen hoitaminen edellyttää saumatonta yhteistyötä eri viranomaisten, laitosten, toimijoiden kesken kuin myös substanssitoimialaa ohjaavien (Evira ja Luova) virastojen kanssa.

Tällä hetkellä aluehallintovirastot ohjaavat kuntien ympäristöterveydenhuollon varautumista. Ympäristöterveyden häiriötilanteissa AVI voi olla lisäksi toimivaltainen viranomainen, ja häiriötilanteen johtovastuu siirtyy määräyksen antajalle. esim. ⁱⁱⁱ Erityislainsäädännön mukaan aluehallintovirasto voi antaa yhdessä määräyksiä Eviran ja Valviran kanssa (esim. elintarvikkeiden alkutuotannon turvallisuuden varmistamiseksi talous- ja uimavesiasioissa, elinympäristön tai yleisten alueiden terveydellisissä vaatimuksissa terveyshaitan poistamiseksi tai ehkäisemiseksi). esim.^{iv}

Maakuntien ympäristöterveydenhuollon varautumisen ohjaus osalta on vielä ratkaisematta. Erityislainsäädännöllä tultaneen määrittämään Valtion lupa- ja valvontaviraston ja Eviran ympäristöterveydenhuollon häiriötilanteisiin liittyviä viranomaistehtäviä, jotka tulisi huomioida myös maakuntien varautumisessa ja yhteensovittamisessa.

Esitys: Pykälissä tulisi kuvata varautumisen ja yhteistyön yhteys myös ympäristöterveydenhuoltoon.

3. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

1 § Lain tarkoitus

Lain tarkoituksena on...varmistaa yhdenvertaiset, kustannusvaikuttavat ja tuottavuudeltaan hyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maassa. Pykälässä ei ole mainintaa palvelujen laadusta, joka on yksi lain tärkeimmistä periaatteista.

Aluehallintovirasto esittää lisättäväksi myös termin ”**laadultaan hyvät**” jo lueteltujen määreiden lisäksi.

14 § Palvelustrategia

Esitetyn lainkohdan mukaan maakunta päättää palvelustrategiassa myös yksityisiltä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajilta hankittavien palvelujen vähimmäismäärää koskevat tavoitteet.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio

Aluehallintovirasto esittää termin ”vähimmäismäärä” korvaamista neutraalilla ilmauksella ”määrä” tai muuttamalla näkökulmaa asiakaslähtöiseksi.

Perustelut: Valvovan viranomaisen näkökulmasta laissa ei pitäisi olla arvoväritteisyyttä elinkeinoelämän edistämisen suuntaan. Palvelujen hankintaa tulee ohjata asiakkaiden tarpeet.

21 § Maakunnan omavalvonta

Aluehallintovirasto pitää pykälää välttämättömänä ja hyvänä, mutta haasteellisena toteutettavaksi.

Maakunnat tarvitsevat asiaan ohjausta alusta alkaen sekä parempia kriteerejä ja mittareita kuin kunnilla on ollut käytössään siten, että pystytään varmistamaan palvelujen toteuttaminen, saata-
vuus ja laatu sekä asiakkaiden ja potilaiden yhdenvertaisuus.

Pykälästä ei käy ilmi ohjaako maakunnan laatima omavalvontaohjelma toimintayksiköiden omavalvontasuunnitelmia vai ovatko ne erillisiä toisistaan riippumattomia asiakirjoja.

Pykälästä 20 ei käy yksiselitteisesti ilmi johtaako myös omavalvonnan laiminlyönti arviointimenettelyn käynnistämiseen. Asiaa tulisi selkeyttää laissa ja miettiä tarvittaessa pykälien järjestystä.

23 § Palveluntuottajan velvollisuudet

Lakiehdotuksen mukaan palveluntuottajan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan:

- 1) noudatettava julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisiä velvoitteita

Sanamuoto jättää asiaan tulkinnanvaraa. Osa palvelutuotannosta tulee yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain perusteella toteutettavaksi.

Mikäli tällainen yksittäinen mainita lainsäädännön noudattamisesta halutaan jättää lakiin, ehdotamme sanamuotoa muutettavaksi seuraavasti: 1) *noudatettava sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä*.

30 § Palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arviointi

31 § Sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointi

Ehdotetut lainkohdat **jättävät liian avoimeksi** valvontaviranomaisen ja asiantuntijalaitoksen keskinäisen **vastuun jakautumisen**.

Yleistä

Lakiehdotuksessa palveluntuottaja on kirjoitettu systemaattisesti erilleen, vaikka se on yhdyssana. Monikkomuoto palvelujen tuottaja voitaisiin kirjoittaa erikseen.

Lisäksi pykälissä mainitaan mm. aluehallintovirasto sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto, joita ei enää vuoden 2019 alusta liene olemassa.

ylivohtaja

Sirkka Jakonen

johtaja

Ulla Ahonen

Liitteet Taustamateriaalia ympäristöterveydenhuollon osalta

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio

TAUSTAMATERIAALIA – valmistelijalle käyttöön ympäristöterveydenhuollon osuuteen

ⁱ Esim 1. **Terveydensuojelun** valvontatehtäviä hoitavalla kunnallisella viranhaltijalla on ensinnäkin terveydensuojelulain mukaan oltava soveltuva korkeakoulu-, ammattikorkeakoulu- tai teknillinen opistotason tutkinto. Terveydensuojelun tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden kelpoisuusehdoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Terveydensuojelulain 45 §:stä ilmenee lisäksi se, että viranomainen itse tekee tarkastukset. Viranomainen voi käyttää 49 §:ssä tarkoitettua ulkopuolista asiantuntijaa teknisenä apuna. Ulkopuolisen asiantuntijan toiminnassa on tältä osin kysymys perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Asunnon ja muun oleskelutilan tutkimuksia ja selvityksiä lain mukaista viranomaisvalvontaa varten tekevällä ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tarvittava pätevyys. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen tehdessään terveydensuojelulaissa tarkoitettuja tutkimuksia ja selvityksiä. Myös teknistä apua antavilta vaaditaan lähtökohtaisesti pätevyys ja kuuluminen rikosoikeudellisen vastuun piiriin.

Valvontaviranomaisella on siis vastuu asiassa, vaikka viranomainen käyttäisikin apunaan asiantuntijaa. Asiantuntija ei täten toimisi itsenäisesti, vaan suorittaisi terveyshaitan selvittämiseen liittyviä avustavia tehtäviä terveydensuojeluviranomaisen apuna. Jos viranomainen tai ulkopuolinen asiantuntija käyttää apunaan henkilöä, joka ei täytä 49 d §:ssä tarkoitettua pätevyyttä, vastaa viranomainen tai ulkopuolinen asiantuntija siitä, että selvitykset tai tutkimukset on tehty asiantuntevasti ja pätevästi ennen kuin niitä käytetään avuksi terveyshaitan arvioinnissa.

ⁱⁱ Esim. 2 **Elintarvikelain** (23/2016) valvontaviranomaisen pätevyys on määritelty 35 §:ssä siten, että valvontaviranomaisilla tulee olla palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytettävissään tarpeellinen määrä pätevää ja valvonnan menestyksellisen hoitamisen kannalta riittävän kokemuksen henkilöä.

Elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavalla viranhaltijalla on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulu-tutkinto tai tarvittaessa Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetty pätevyys. Tarkempia säännöksiä elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden kelpoisuusehdoista ja täydennyskoulutuksesta annetaan valtioneuvoston asetuksella (420/2011).

Valvonta-asetuksen (420/2011) erityisten kelpoisuusehtojen 8 § mukaan, kunnan on järjestettävä maidontuotantotilojen valvonta siten, että niitä valvoo kuntaan virkasuhteessa oleva eläinlääkäri ja kananmunanpakkaamojen valvonta siten, että niiden valvonnasta vastaa kuntaan virkasuhteessa oleva eläinlääkäri. Valvonta-asetuksen mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä teurastamojen, poroteurastamojen, riistan käsittelylaitosten ja leikkaamojen valvonta ja lihantarkastus siten, että niitä valvoo ja lihantarkastuksen suorittaa virkasuhteessa oleva eläinlääkäri.)

ⁱⁱⁱ Eläintautiepidemian yhteydessä AVlin perustetaan alueellinen kriisikeskus, jota johtaa läänineläinlääkäri. Läänineläinlääkäri määrää eläintaudin vastustustyöhön ensisijaisesti erikoiskoulutetut valmiuseläinlääkärit, jotka siirtyvät omilta alueiltaan AVIn toimialueen sisällä tautivastustustyöhön.

Terveydensuojelulain 17 ja 52 §:n mukaisissa laaja-alaisissa tai erityisen merkityksellisissä tilanteissa AVilla oikeus antaa kuntia ja yhteistoiminta-alueita sitovia määräyksiä. Esim. Aluehallintoviraston tehtävänä terveydensuojelulainsäädännön perusteella on häiriötilanteissa:

- seurata kunnan terveydensuojeluviranomaisen toimenpiteitä terveyshaittojen poistamiseksi,
- tarvittaessa ohjata ja koordinoida toimintaa

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio

-
- antaa tarvittaessa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveydellisten haitan poistamiseksi tai sen syntymisen ehkäisemiseksi.
- iv Aluehallintoviraston tehtävänä terveydensuojelulainsäädännön perusteella on normaalioloissa:
- ohjata ja valvoa kuntien varautumista uhkakuvien aiheuttamien riskien hallintaan, erityistilanteisiin ja poikkeusoloihin erityislakien mukaisesti
 - Tavoite turvata ihmisille ja eläimille terveellinen ja turvallinen elinympäristö, valvomalla ympäristöterveydenhuollon säädösten ja määräysten noudattamista.
 - Ohjaa lainsäädännön toteutumista antamalla ohjeita, neuvoja ja lausuntoja, järjestämällä koulutusta, käsittelemällä kanteluita sekä varautumalla häiriötilanteisiin ja helposti leviävien eläintautien torjuntaan.
 - Valvoo kuntien ympäristöterveydenhuollon lainmukaisuuden toimintaa
 - Antaa tarvittaessa virka-apua

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio